

Šumavský hazard přináší „bohatou úrodu“, aneb jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá

Současnost přináší největší kůrovcovou katastrofu v dějinách naší země, která přesahuje historicky největší kalamitu z let 1868 - 1878, které padlo za obět 5-7 mil. smrků.

Vše začalo „nenápadně“, kdy orkán Kyrill v r 2007 polámal cca 1 mil. kubíků smrkového dřeva. Ideologové „moderní ochrany přírodních procesů“ hazardně rozhodli je z velké části ponechat jako základ výroby „přírodní“, ve skutečnosti virtuální divočiny. Z této přírodní množárny v následujících 6 letech napadl kůrovec téměř 3 mil. smrků, které uschly. **Jedna samička** kůrovce ve vyvrtané chodbičce smrku naklade 20-100 vajíček, přeruší transpirační tok živin v lýku, přičemž smrk trpící suchem se nedokáže s ní vypořádat a uschne. A tak v teplé a suché sezóně se **jen z jediného stromu se vylihne 150 - 200 tisíc nových brouků, kteří jsou schopni napadnou až 200 tisíc dalších stromů !** A to přitom i letos jako loni očekáváme 3 rojení za rok.

Naoktrojované odumření hřebenových smrčín Šumavy v délce více než 40 km znamená aridizaci Šumavy, vysychání retenčních rašelinišť a změnu mezoklimatu, která ovlivňuje i povodí zde pramenící Vltavy a Úhlavy. Ze západní Šumavy se kůrovec úspěšně rozšířil na Klatovsko, Sušicko, Horažďovicko, Domažlicko, dále Hornoplánsko, Boleticko, Novohradsko ale i do dalších částí ČR, neboť „kupodivu“ schopně létá.

Zločinná ideologická bezzásahovost v ekologicky nestabilních lesích je dlouhodobě sofistikovane propagačně vedena z EU naším nejvyšším úředníkem Mikem, který na počátku nechal natočit film k výrobě divočiny, který jako vzdělávací program rozdával školám. Na základě „tichých žalob“ povolal eurokomisaře na Šumavu, neboť tam byl „narušován její bezzásahový vývoj“. Tento výrobní scénář dlouhodobě zajišťovalo „žoldácké“ Hnutí DUHA (16.5 mil. Kč za rok) a to i na Slovensku (kde v Tatrách rovněž působil vedoucí aktivista Bláha). A konečné Pyrrhovo vítěství dokonal druhý muž hnutí ANO, ministr Brabec, politickým prosazením většinové bezzásahovosti ve všech národních parcích ČR, které ale postrádají potřebný přírodní potenciál pro bezzásahovost. Protože katastrofická situace se stupňuje, prohlašuje gubernátor NPŠ Hubený, že suché lesy se již ze 75 % obnovují - převážně ale jde o podrost původních lesů, který se dostal na světlo, který ale nemá šanci na přežití do semenného věku. Dokonce nepravdivě tvrdí, že žádné obnovní činnosti nejsou potřeba, *neboť dochází k plánované samoobnově.* Vznikají lesostepní formace, které totálně mění mezoklim a rozvrací ekologickou udržitelnost, což je dnes zřejmé např. již v povodí dolní Úhlavy (která je vodohospodářským tokem Plzně), a kde již obce musí čerpat vodu z hloubek 50 - 80 m. Pochopitelně, že dopad je nejen environmentální, ale zejména ekonomický (např. cena vyváženého dřeva klesá na polovinu).

A tak přední zasvěcení odborníci již přistupují na vizi, že nejspíš bude třeba na Šumavě, ale i jinde nahradit smrkové lesy jinými stromy - tedy neskutečný přemet od bezzásahovosti. Ale tomu se Šumava vzpírá a jinde se neví.

Budoucí generace nás budou za hazardní likvidaci Šumavy nenávidět, díky prosazení jednoúčelové novely zák. o ochraně přírody a krajiny, legalizující rozsáhlou bezzásahovost a přikrývající vzniklé stamiliardové škody.

L. Míko, známý svou úpornou snahou výroby divočiny v kulturní krajině a předchozími radami, abychom si zvykali na svoji identitu s vlky a medvědy, je předním pracovníkem Generálního ředitelství pro ochranu spotřebitele EK. Výroba virtuální divočiny se mu úspěšně daří. Zatím jsme doplnili vlky a rysy a tak nemáme tetřevy a tetřívky, a proto „odůvodněně“ vyháníme člověka - ten však v minulosti spokojeně žil na Šumavě s hojnými tetřevi (příčemž dokonce byli lovným ptákem). Kupodivu však nesleduje různorodou kvalitu potravin v EU, např. v Česku a Německu, ani potravní řetězce agro-vazeb Agrofertu, např. Lovochemie a Špolany (které řídil R. Brabec). Při příležitosti zahájení zemědělské výstavy v Českých Budějovicích, opět jako „blanický rytíř“ přispěchal s „císařskými“ radami. V osvětovém článku k suchu „Rybníky nás nespasí, pane prezidente“ sděluje, že půda může zachytit potřebnou vodu, ale návod neposkytuje (zemědělci ví, jak navrátit sorpční humus, ale to se jim krátkodobě „nevypláčí“ a je to běh na dlouhou trať) a tak doporučuje k obnově krajinné struktury průlehy, meze a remízky. Lesníci, jako škodná třída byli dehonestováni a tak jsme cílevědomě přesvědčováni, že ochrana přírodních procesů (epidemie, sucho, povodně, požáry, eroze aj.) nám nadělí jedinečnou přírodní přírodu. Světově vědecký ekosystémový asistenční management spolupráce s přírodou je popírán !

Přední aplikovaní ekologové byli vůdčími ideology (převážně úzkoprofilovými teoretickými přírodovědci) vyobcováni, proto znovu uvádíme alespoň příspěvek lesnického guru Ivo Víceny, který opravdu již může radit, neboť osobně byl bezprostředně účasten sledovaného „příběhu“ Šumavy již téměř po celé století.

Skutečnosti pro racionálně uvažující:

Dvě třetiny lidí mají sklon k poslušnosti, avšak vedou nás charismatičtí psychopati. Psychopat v politice se dokáže prolhat, vzrušuje ho moc.

psychiatr R. Honzák

Zákonnost mnohdy nebývá spravedlnost, často však nebývá ani zákonnost či spravedlnost, ale politická či ekonomická síla.

Přemnožování lýkožrouta na Šumavě a jeho důsledky

Jako příčinu přemnožení lýkožrouta (kůrovce) a soušové kalamity na Šumavě označuje článek v Živě č.5/2013, str. 231-233 „typickou cyklickou gradaci“. Na grafu o motýlu obaleči z Kanady může článek autorů P.Kindlmanna, K.Matějky a P.Doležala vyvolat dojem, že současná kalamita, která přivedla zánik 20 000 ha šumavských lesů, je důsledkem přírodního vývoje. Vlnový graf z kanadského prostředí nevystihuje kalamity v našich lesích. Historická šetření našich kalamit takový pravidelný cyklus nepotvrzují. Přemnožení našich lesních škůdců, jako byli obaleči, mniška nebo plaskohřbetka tak neprobíhalo a neprobíhá tak ani u kůrovce.

Nesmírný rozsah současné kůrovcové kalamity ukazuje letecký snímek části našich a bavorských národních parků z oblastí Jeleních skoků. Suché lesy po kůrovci jsou dnes na celém hraničním horském hřebenu od Smrčiny přes Plechý, Trojmezí, Třístoličnick, Bučinu, Prameny Vltavy, Černou horu, Mokřůvku, Březník, Blatný vrch až k Poledníku, Ždánidlům, Plesné a Polomu. V přilehlých oblastech jsou poškozeny další tisíce hektarů lesů, které jsou proředěny a otevřeny náporům větru a slunečnímu záru. Poněvadž se má plocha bezzásahových lesů rozšiřovat, bude se dále rozšiřovat i rozsah suchých lesů.

Zničující vliv lýkožrouta na lesy a přírodu si však autoři uvědomují, neboť ve svých doporučeních uvádějí, že v okolí bezzásahových zón, zvláště v zónách nárazníkových, je třeba důsledně proti němu zasahovat. Samotné nárazníkové zóny problém ochrany proti lýkožroutu neřeší, pouze jej odkládají. Před 10 lety byly na nátlak Rakouska vytvořeny takové zóny na Smrčině v šíři 200 m, dnes článek uvádí jejich potřebnou šířku již 1000 m, ačkoliv skutečný dolet lýkožrouta je ještě větší. Pokud však v prvních zónách budou stále ohniska kůrovce a ta se budou v nárazníkových zónách zpracovávat, dojde k postupnému proředování i nárazníkových zón a lýkožrout bude napadat další smrky i za jejími hranicemi. Kůrovec poškodí i smíšené lesy, které proředí, zničí v nich smrky a utrpí tím jejich stabilita i biodiverzita.

Velké rozlohy „bezzásahových“ mrtvých lesů, které vznikly po kůrovcovém žíru v Národním parku Šumava, vyvolaly diskuse o tom, jestli a jak se dále budou obnovovat. Tvrzení, že po nich vzniknou samovolně lesy lepší, druhově pestřejší a odolnější vyplývají z romantických představ o přírodě a nelze je ověřit. Při hranici s Bavorskem je součástí prvních zón a „Divokého srdce Evropy“ tzv. Židovský les, který může být přibližným obrazem toho, jak se vyvíjely téměř bezzásahové lesy v uplynulých staletích. Židovský les byl před 167 lety vykácen, nebyl zalesněn a dnes je z něho z velké části holina nebo na ní rostou řídké shluky málo kvalitních stromů, opět jen smrků. Ty nejsou odolné ani proti větru, sněhu nebo námraze, ani proti lýkožroutu a hnilobám. Po umělém odlesnění zůstaly jen na čtvrtině plochy stromy zcela mladé a tenké, které tehdy nebylo možné zpeněžit. Nové stromy začaly pouze jednotlivě vznikat až po 140 letech jen v nejbližším sousedství starších stromů a v jejich přímém zástinu. Samovolná obnova lesa zde neprobíhá, za uplynulých 167 let na ploše 434 ha vyrostly nové stromy ve stáří do 20 let jen na ploše 3,77 ha. Snaha o umělé zalesnění před 50 lety se nezdařila. Vznikají obavy, aby to s velkými holými plochami po kůrovci nedopadlo podobně. Původní dobrá lesní půda ztratila humus a je nyní pro stromy neúrodná. Nepříznivé podmínky holých velkých ploch bez lesa

vedlo k tomu, že se původní odlesněná plocha Židovského lesa zvětšila za 167 let o 40 %. Židovský les je velký, avšak rozloha odumřelého lesa po kůrovci je ještě padesátkrát větší. Proto i nepříznivý vliv přírodních podmínek může být silnější.

V lesích Národního parku jsou miliony mrtvých stojících a ležících stromů, podléhajících trouchnivění. Suché stojící stromy po několika letech spadnou na zem a vytvoří tak prostředí jako velké holoseče. Vzniká vůbec otázka, proč má tolik dřeva zůstat v lese, když v žádném pralese takové množství na zemi nenajdeme. Nemůže to být kvůli špatné lesní půdě, protože stromy před napadením kůrovcem dobře rostly a měly dostatek živin. Nové semenáčky vznikají nikoliv na dřevě, nýbrž ve vlhkém mechu a lišejnicích na jeho povrchu. To na rozdíl od některých vědců dobře vědí kořeny semenáčků, které zetlelým dřevem neprorůstají, ale obrůstají ho obloukovitě po povrchu. Vytvářejí tak chůdovitý tvar, kdy kořeny směřují nikoliv do dřeva, ale za živinami do půdy. Stromy s chůdovitými kořeny mají nižší odolnost proti vyvrácení, protože většina jejich opěrných kořenů je nad půdním povrchem a nekotví hluboko v půdě. Tlející dřevo nemůže být považováno za hnojivo, neboť se skládá z celulózy, hemicelulózy, ligninu, tříslovin, pryskyřic a ty jsou složeny z 95 % z uhlíku, vodíku a kyslíku. Pouze na zbývajících 5 % se podílí 10 prvků, jako jsou draslík, dusík, fosfor, vápník, hořčík, síra, křemík, železo, vápník a sodík, jejichž množství je velmi nízké. V našich pralesích se na malé části mrtvého dřeva obnovují nové stromy až po jejich úplném rozkladu, který trvá 100 let a pouze tam, kde jim dospělé stromy poskytují zástín a vlhko. Pod ležícími stromy leží půda ladem, nové stromy nemohou vyklíčit a vyrůst ani na jejich povrchu ani pod nimi. Za sto let jejich tlení by na každém hektaru vyrostlo 250 m³ dřeva, takže při ploše 20000 ha to představuje ztrátu 5 mil.m³.

I po rozkladu dřeva mohou na jeho povrchu vyrůst pouze smrky, jiné žádoucí dřeviny jako jedle, buky a javory se takto neobnovují. Mohou vzniknout opět jen nesmíšené smrčiny. Kolem tlejícího dřeva vyrostou hustý porost trávy, která na slunci rychle usychá a vytváří požárně nebezpečné prostředí. Také povrch dřeva na slunci vysychá a je požárně nebezpečný. Zhoršuje se bonita půdy, poněvadž se rychle rozloží úrodný humus a voda ho již nyní odplavuje. Dokladem toho jsou vysoké obsahy fosforu a dusíku v nynějších povrchových šumavských vodách. Tvorba nové vrstvy humusu trvá 500 - 1000 let. Na skalnatých podložích bývá humusová vrstva velmi tenká a po jejím odplavení se může obnovit skalní podloží. Povrch půdy zaroste hustou trávou, která znemožní klíčení semen. Ve zbylých prořídlech lesích se snižuje přírůst dřeva i další biomasy. Zhorší se větrné podmínky, vítr nebude brzděn korunami stromů, takže větším tlakem ohrozí okolní lesy a poškodí silným ošleháváním i nejmladší stromy.

Zhorší se jakost ovzduší. Bude menší tvorba kyslíku, vzduch bude méně vlhký a bude se zvyšovat teplota. Z dřívějších hustých lesů zůstaly jen zbytky jednotlivých stromů, které nebudou vázat vzdušný oxid uhličitý ani oxidy dusíku. Živé dospělé stromy svojí zelenou listovou hmotou poutají z atmosféry uhlík a jsou hlavním prostředkem proti oteplování. Je celosvětová snaha, aby se emise CO₂ snížily. Jeden hektar jehličnatého lesa váže ročně 3000 až 4000 kg uhlíku. To při rozloze uschlého lesa po kůrovci představuje množství oxidu uhličitého 70 000 t. K tomu přistupují tuny oxidu uhličitého, který uniká do ovzduší z tlejícího dřeva. Příznivý vliv zelených stromů na ovzduší je založen na stanoviscích odborných pracovníků ČHMÚ, registru

REZZO a profesorů univerzit v Praze a v Brně. Nedávná symposia v Polsku i v Brně znovu ukázala, jak se odborníci OSN snaží obsah oxidu uhličitého v atmosféře snižovat. Horské lesnaté hřebeny Šumavy mají význam pro zachycení prašných i plynných nečistot, které k nám i z velkých dálek přináší převažující západní větrné proudění. Odumírání lesů Šumavy přispívá ke zhoršení celkové smogové situace. Bude se nám hůře dýchat.

Vzniká otázka, kde se za 100 let vezme semeno, když celé horní stromové patro uhynulo po kůrovci a jiné žádoucí dřeviny jako jedle, buk a javor zde nejsou. Letecký snímek ukazuje, jak málo živých stromů v oblasti zůstalo. Zbylé smrký zničí další nálety kůrovce, poněvadž se v bezzásahových územích nemá proti němu bojovat. Pokud sem zanese vítr semeno odjinud, pak již to nemůže být z původního autochtonního porostu a bude proto geneticky nejisté.

Velké rozlohy mrtvých lesů svým nepříznivým vlivem zhoršují přírodní prostředí v širokém okolí. Zachycování horizontálních i vertikálních srážek je výrazně menší, snižuje se vzdušná vlhkost, zhoršuje se zadržování sněhu i jeho odtávání, povrchové vody rychleji odtékají a zvyšují nebezpečí povodní. Plochy se suchými stromy umožňují vysoké ozáření, teplotními a vlhkostními výkyvy se rychle rozkládá půdní humus. Přírodní poměry v CHOPAV (Chráněné oblasti přirozené akumulace vod) se zhoršují, zadržují méně horizontálních i vertikálních srážek, zvyšují erozi. Při horní hranici lesa v nadmořské výšce nad 1200 m může dojít k trvalému zničení lesa. Takových ohrožených ploch po kůrovci je na vrcholech Šumavy na 300 ha a ty po odumření lesa mohou vypadat jako holý vrchol Luzného. Voda na nich smyje tenkou vrstvu humusu, zůstane jen holá skála.

O přírodě a lesích v Národním parku panují u některých lidí i organizací romantické představy, jakoby na ně nepůsobily žádné ekonomické vlivy. Bezzásahovost není zadarmo. Má druhotný velmi nepříznivý vliv na životní prostředí. Milióny shnilých stromů bude nutno nahradit jinými materiály, uhlím, ropou, plynem, plasty, železem nebo betonem, které jsou dražší, energeticky náročnější, pro přírodu méně ekologické a jejich likvidace je obtížná. Ve zbylých prořídlech lesích se snižuje přírůst tím, že v lese zůstává menší počet stromů, půda je méně úrodná a kůrovec ničí i mladé stromy, které mohly ještě sto let žít.

Uvnitř parku bylo kůrovcem zničeno několik starých přírodních rezervací, např. Trojmezenská, Modravské a Weitfällerské slatě, Prameny Vltavy. Byly zničeny geneticky cenné původní smrkové stromy a celé porosty.

Typický vzhled šumavské krajiny se změnil a utrpí tím turistický ruch. Přírodě je lhostejné, do které zóny nebo kategorie ji člověk zařadil. Pokud stromy v některé z nich hromadně usychají, není to dobré ani pro přírodu ani pro člověka.

Ing.Ivo Vicena,CSc
lesník,soudní znalec a
specialista ochrany lesa
e-mail: ivo.vicena@seznam.cz

OBRAZOVÉ PŘÍLOHY

Obr.1

Letecký snímek z r.2011 z česko-bavorského pomezí v oblasti našich i bavorských Jeleních skoků, Javořího vrchu a Poledníku. V moři suchých stromů zůstaly jen malé ostrůvky zeleného lesa. Rozsáhlé plochy holin po kůrovci v blízkosti Židovského lesa ukazují, jak bude složitá jejich obnova a kolik století bude trvat. Bezzásahové plochy se mají nyní ještě rozšířit na dvojnásobek. Proč ?

Obr.2

Snímek z listopadu 2013. Množství pahýlů ukazuje, že Židovský les byl poškozen polomem i kůrovcem. Není tedy mimořádně odolný. Souše i vrcholové a kmenové zlomy jsou čerstvé i několik let staré. Mezi řídkými smrky jsou mnohahektarové plochy bez stromů. Na stromech v pozadí jsou vidět smrky s velmi hustými přesleny, které jsou ukazatelem nízkého výškového přírůstu a nízké bonity.

Obr.3

Hustý travní kryt Židovského lesa brání i v r.2013 klíčení semen a vzrůstu semenáčků. Suchá tráva pokryje pod sněhem semenáčky, zalehne je a v pozdním létě vytváří nebezpečí požárů. Zelená přízemní vegetace na snímku není zmlazení, ale borůvčí po minulých velkých pařezech. Půda je zamokřelá. V pozadí jsou stromy, které mají nízkou životnost a od vrcholu při malé výšce usychají.